

NÁVRH ZAJIŠTĚNÍ SPRÁVY ÚSES NA ÚZEMÍ STATUTÁRNÍHO MĚSTA BRNA

Ing. Tomáš HAVLÍČEK¹, RNDr. Josef GLOS², Ing. Vilém ŘIHÁČEK¹, RNDr. Jiří KOCIÁN²

¹ATELIER FONTES, s.r.o., Křídlovická 19, 603 00 Brno

havlicek@fontes.cz, rihacek@fontes.cz

²AGERIS, s.r.o., Jeřábkova 5, 602 00 Brno

josef.glos@ageris.cz, jiri.kocian@ageris.cz

ÚVOD

Studie „*Návrh zajištění správy ÚSES na území statutárního města Brna*“ vznikla na základě zadání Odboru územního plánování a rozvoje Magistrátu města Brna z května 2008. Potřeba studie byla vyvolána neuspokojivým stavem vytváření ÚSES.

Cílem studie bylo definovat činnosti spadající pod pojem tvorba ÚSES a následně navrhnout funkční a ucelený systém jejich zajišťování v podmínkách města Brna. Zejména bylo třeba stanovit obsah činnosti budoucí Správy ÚSES, navrhnout její organizační strukturu organizační vazby a také určit kroky potřebné k jejímu zavedení a fungování včetně předpokládaných nároků na rozpočet města Brna.

METODOLOGIE

Ve spojitosti s problematikou ÚSES je v této studii používána řada termínů. Význam některých je definován v právních předpisech, jiné definovány nejsou a bývají chápány různým způsobem. Zde je zařazen výklad některých často používaných termínů:

vytváření (=tvorba) ÚSES – obecný pojem zavedený v § 4 zákona č. 114/1992 Sb. bez bližšího vysvětlení, v pojetí této studie jde o termín zahrnující veškeré činnosti státní správy, samosprávy v přímé i přenesené působnosti a vlastníků pozemků ve vztahu k ÚSES; správa ÚSES je dílčí částí tvorby ÚSES.

správa ÚSES – vybrané činnosti z tvorby ÚSES, v této studii podrobněji specifikované; vesměs činnosti v působnosti samosprávy.

Správa ÚSES – organizace či její část pověřená správou ÚSES na území města Brna.

Celá studie byla rozdělena do tří základních částí:

V **části analytické** je popsán plošný rozsah ÚSES v Brně a jeho vyhodnocení z hlediska funkčnosti, majetkových vztahů a dalších aspektů. Následně jsou definovány pojmy a činnosti správy ÚSES v Brně a je zpracován přehled současného stavu ÚSES ve městě Brně a stavu zajištění jeho správy. Mezi fungujícími městskými firmami a příspěvkovými organizacemi jsou identifikovány a popsány hlavní subjekty přicházející v úvahu pro převzetí správy ÚSES. Podklady použitými pro zpracování jednotlivých kapitol analytické části byly zejména platný územní plán města Brna, obecně platné právní předpisy a městské vyhlášky a metodiky, dále zakládací a organizační dokumenty jednotlivých městských struktur a firem a jejich výroční zprávy.

Návrhová část definuje činnosti Správy ÚSES v nejčastějších (modelových) případech. Na základě analytické části jsou zde předloženy varianty možného řešení správy ÚSES prostřednictvím vybraných subjektů popsaných v analytické části. V rámci návrhové

části jsou tyto varianty popsány a dále hodnoceny. Na základě stanovených kritérií je doporučena nejvýhodnější varianta.

V **implementační části** je pak mimo jiné zpracován doporučený postup kroků vedoucích k zajištění navrženého systému správy ÚSES včetně modelového časového harmonogramu.

ZÁVĚR

K hlavním výsledkům studie patří výčet činnosti spadající pod pojem *tvorba ÚSES*. Tyto činnosti lze rozdělit do šesti základních okruhů:

- vymezení a hodnocení ÚSES (vychází z § 2 a § 3 vyhl. 395/1992 Sb.)
- koncepční a všeobecné činnosti (např. zajištění zpracování koncepce tvorby ÚSES, vytváření a vedení informačního systému ÚSES atd.)
- zajišťování práv k pozemkům (např. vyhledávání možnosti koupě pozemků, příprava věcných podkladů pro převod vlastnických práv na město Brno atd.)
- zajišťování zdrojů (např. sledování možností finančních i jiných zdrojů atd.)
- investiční činnosti (např. zajišťování předprojektové a projektové přípravy projektů atd.)
- péče (např. monitorování současného stavu prvků ÚSES, trvalý výkon odborné péče atd.)
- zajišťování vztahů s veřejností ve městě Brně (např. popularizace tématu ÚSES na veřejnosti, spolupráce s neziskovým sektorem atd.)

Důležité je v této souvislosti rozdělení okruhů činností mezi státní správu a samosprávu neboli Správu ÚSES. Z tohoto pohledu přísluší státní správě pouze okruh činností *vymezení a hodnocení ÚSES*.

Z vyhodnocení míry naplňování zmíněných činností vyplynulo, že celá řada činností není dnes ve městě Brně naplňována anebo jen nedostatečně (jde např. o okruh komplexních a všeobecných činností, zajišťování práv k pozemkům a další).

Z analýzy využitelnosti stávajících struktur (organizací, podniků a dalších subjektů) vyplynuly čtyři základní varianty zajištění správy ÚSES v Brně a sice zajištění prostřednictvím:

1. Magistrátu města Brna s těžištěm činností na OŽP
2. příspěvkové organizace Veřejná zeleň města Brna
3. Lesů města Brna, a.s.
4. Brněnských komunikací, a.s.

Tyto varianty byly poté podrobně prověřeny z různých hledisek v návrhové části studie.

Podstatnou součástí návrhové části jsou podrobné popisy činností Správy ÚSES (procesní analýza) vztažené k dříve vytipovaným typickým kombinacím podmínek, které se na území Brna vyskytují a se kterými se Správa ÚSES bude setkávat. Tyto popisy činností jsou rozděleny do čtyř fází:

1. Organizační zajištění získávání práv k pozemkům.
2. Příprava investice.
3. Realizace investice.

4. Zajištění péče.

S ohledem na potřebu provádění těchto kroků Správou ÚSES jsou potom charakterizovány potřebné úpravy platných právních dokumentů (resp. vznik právních dokumentů) v jednotlivých variantách:

1. Magistrát města Brna s těžištěm činností na OŽP.
2. Veřejná zeleň města Brna, příspěvková organizace
3. Lesy města Brna, a.s.
4. Brněnské komunikace, a.s.
5. nová instituce správy ÚSES

Finanční zajištění správy ÚSES vyčísluje provozní a investiční náklady pro různé varianty organizačního zajištění i další aspekty. Přitom je navrženo optimální a minimální řešení i z hlediska počtu pracovních úvazků a rozložení činností v čase. Doporučené (optimální) řešení vychází z představy realizace investic v průběhu 20 let. Přitom by měla Správa ÚSES zpočátku 4 úvazky, v kulminaci realizační fáze 7 úvazků a po skončení realizační váze by tento počet klesl na 2 trvalé úvazky. Předpokládaná potřeba úvazků je u stejné u všech variant s výjimkou varianty nové instituce, kde se předpokládá vyšší počet úvazků ve všech fázích.

Minimální řešení z hlediska počtu pracovníků počítá s konstantním počtem úvazků 3 po dobu 40 resp. 45 let, poté by počet úvazků klesl na dva. Tento předpoklad opět nezahrnuje variantu nové instituce, kde by počet potřebných úvazků byl vyšší.

Uvažované investiční náklady se mohou značně lišit a pohybují se v rozmezí cca od 546 mil. Kč až do 4 324 mil. Kč. Klíčovým faktorem budou náklady na zajištění práv k pozemkům, méně už zvolená náročnost realizace.

Provozní náklady budou za období 25 let činit cca 294 mil. Kč (střední varianta).

S ohledem na existenci dotačních a ostatních zdrojů bude průměrné roční zatížení rozpočtu města Brna podstatně nižší, uvažuje se v rozmezí cca od 6,2 mil Kč do 22,6 mil. Kč.

Z hlediska posuzování variant jsou jediným ekonomickým kritériem celkové roční náklady na jednoho pracovníka THZ. Rozdíly mezi jednotlivými kandidáty jsou malé, výše těchto nákladů se pohybuje v rozmezí od 946 tis. Kč do 1 116 tis. Kč.

Varianty s výše uvedenými kandidáty jsou podrobněji charakterizovány. Každá taková charakteristika obsahuje základní pojetí a popis varianty, návrh úpravy organizačního schématu se specifikací vnějších vazeb nově zřízeného pracoviště, právní a ekonomické aspekty navrženého uspořádání.

Výše uvedení kandidáti byli doplněni o zjednodušenou charakteristiku varianty vytvoření nové specializované instituce, ta však nebyla bodově hodnocena.

K hodnocení bylo použito deseti základních kritérií (členěných dále na dílčí kritéria):

- a. Míra souladu činností v oblasti koncepčních a všeobecných činností (resp. míra schopnosti tyto činnosti vykonávat)
- b. Míra souladu činností v oblasti zajišťování práv k pozemkům (resp. míra schopnosti tyto činnosti vykonávat)
- c. Míra souladu činností v oblasti zajišťování zdrojů (resp. míra schopnosti tyto činnosti vykonávat)

- d. Míra souladu činností v oblasti investičních činností (resp. míra schopnosti tyto činnosti vykonávat)
- e. Míra souladu činností v oblasti péče o ÚSES (resp. míra schopnosti tyto činnosti vykonávat)
- f. Míra souladu činností v oblasti vztahů k jiným institucím a veřejnosti (resp. míra schopnosti tyto činnosti vykonávat)
- g. Míra blízkosti předmětu činnosti a vztah organizace k problematice ochrany přírody a ÚSES
- h. Vhodnost právního typu posuzovaného subjektu a jeho organizačního začlenění do struktur města Brna
- i. Ekonomické hledisko
- j. Materiální a technické zázemí organizace

Pro hodnocení byla použita 4bodová stupnice od 0 (nejhorší – nejmenší shoda) do 3 (nejlepší – největší shoda). Výsledné hodnocení:

	MMB	VZmB	LmB	BKOM
souhrn za všechna kritéria	76	64	61	53

Z předkládaných variant byla tedy nejlépe hodnocená varianta MMB. Tato navržená varianta spočívá ve vzniku nového Referátu správy ÚSES v rámci Odboru životního prostředí MMB, který bude pověřen těžištěm činností správy ÚSES. Tento referát bude v rámci své činnosti úzce spolupracovat s jinými strukturami Magistrátu města Brna, zejména s Odborem dispozic s majetkem, Odborem investičním, Oddělením implementace evropských fondů a dalšími. Je navržena také úzká vazba na jiný subjekt (např. VZmB, p.o., LmB, a.s.), který by byl v typických případech pověřen výkonem vlastnických práv k nemovitostem tvořícím součást ÚSES a fyzickou péčí o segmenty ÚSES.

Pro zajištění činnosti Správy ÚSES v navržené variantě bude mimo jiné nutné provést změnu některých právních a organizačních dokumentů. Jde zejména o Statut města Brna, Organizační řád Magistrátu města Brna, zřizovací listinu Veřejné zeleně města Brna, p.o. a další.

V implementační části studie byl navržen časový harmonogram kroků při zavádění Správy ÚSES:

- **odevzdání Návrhu zajištění správy ÚSES na území statutárního města Brna** – prosinec 2008
- **projednání a schválení záměru zřídit Správu ÚSES v orgánech města Brna, včetně výběru varianty** – leden až březen 2009 (v této fázi dojde ke schválení záměru zřídit Správu ÚSES v orgánech města, proběhne definitivní výběr varianty)
- **projednání a schválení změn všech právních a organizačních dokumentů potřebných ke vzniku Správy ÚSES** – duben až prosinec 2009
- **počátek fungování Správy ÚSES** – leden 2010

ČASOVÝ VÝHLED FUNGOVÁNÍ SPRÁVY ÚSES

Pro návrh fungování Správy ÚSES v čase byly uvažovány dvě základní modelové varianty, které se od sebe liší časovým horizontem pro zrealizování veškerých chybějících segmentů ÚSES ve městě Brně. Tyto dvě návrhové varianty Správy ÚSES počítají s rozdílným počtem pracovníků (úvazků) v rámci Správy.

Varianta 25 let předpokládá zrealizování veškerých chybějících a dobudování částečně funkčních segmentů ÚSES v Brně v časovém horizontu 20 let¹ od vzniku Správy ÚSES (resp. 25 při zahrnutí pětileté intenzivní povýsadbové péče). Počet pracovníků v této variantě bude kolísat podle typu a náročnosti požadovaných činností v různých etapách časového horizontu. V první pětileté etapě se počítá se 4 úvazky, ve druhé a třetí se 7 a ve čtvrté pětileté etapě s 5 úvazky. Po uplynutí této doby by měly být zrealizovány všechny segmenty ÚSES v Brně, pro zajištění následné péče by měly postačovat 2 pracovní úvazky.

Varianta 45 let zahrnuje vytvoření Správy ÚSES s konstantním počtem pracovníků 3 po dobu čtyřiceti let. Tento počet pracovníků je považován za praktické minimum pro zajištění fungování Správy ÚSES. Po dosažení časového horizontu (40 let resp. 45 let při zahrnutí povýsadbové péče) by měly být zrealizovány veškeré segmenty systému ekologické stability v Brně a pro zajištění následné péče by měly postačovat 2 pracovní úvazky.

Předložené závěry ze studie Návrh zajištění správy ÚSES na území statutárního města Brna se soustředí na reálné podmínky specifické pro město Brno. Je pravděpodobné, že tyto podmínky se budou lišit město od města.

Nastíněná míra komplexity vytváření ÚSES v podmínkách ČR vyžaduje koordinaci a metodické vedení v plošně rozsáhlejší měřítku než je rozloha města. V souvislosti s tím se jeví jako vhodné prověřit možnost vzniku Správy ÚSES na celostátní úrovni.

---

¹ Uvedené časové horizonty je nutno považovat za kvalifikovaný odhad. Skutečnou délku realizačního procesu pro celý systém ekologické stability v Brně bude možno s uspokojivou přesností vyčíslit teprve po začátku fungování Správy ÚSES, kdy budou k dispozici např. zkušenosti s časovou náročností majetkoprávního vypořádání.